

Julkaistu Lapin Kansan Alakerta-palstalla 6.6.2020

Kirsi-Marja Korhonen

Voisiko lentomatkustaja hyvittää päästönsä?

Hiilikompensaatiolla tarkoitetaan rahallista hyvitystä, jolla pyritään kumoamaan aiheutettujen päästöjen vaikutukset rahoittamalla hiilen sitomista edistäviä toimia toisaalla. Maailmalla ja Suomessa on jo paljon toimijoita, jotka kauppaavat lentomatkustajille mahdollisuutta hyvittää osa matkustuksen ilmastovaikutuksia sijoittamalla erilaisiin kompensatiorahastoihin. Voisiko Lapistakin löytyä tällaisia kohteita?

Metsien suojeleminen tai hakkaamattomuudesta maksaminen on usein ensimmäinen ajatus hiilinielujen lisäämiseen. Keino ei Suomen oloissa edistä hiilen sitoutumisen lisääntymistä. Hiilen sitoutuminen on suurimmillaan suhteellisen nuorissa, hyväkasvuisissa metsissä. Lapissa metsien puumäärä, hiilen sitoutuminen ja hiilivarasto kasvavat koko ajan ainakin seuraavat 30 vuotta. Tuleva kasvu ei tapahdu suojelualueilla, vaan hoidetuissa talousmetsissä.

Maaperän hiilen määrässä on keskeistä se, että puista sataa paljon neulas- ja lehtikariketta: tämä on suurinta nuorehkoissa metsissä. Vanhat metsät ovat arvokkaita hiilivarastoja, mutta hiilen määrä alkaa pienentyä puuston lahotessa.

Avohakkuut vähentävät hiilinielua hetkellisesti juuri hakkuualueella, mutta oleellista on laajemman metsäalueen hiilitase ja uuden metsän kasvattaminen jokaiselle uudistusalueelle. Kun alueella suurin osa metsistä on hyvän kasvun tai varaston vaiheessa, kokonaisuus on hiilitaseen kannalta positiivinen. Lapin metsätalousalueiden metsien kasvu on 12 miljoonaa kuutiota vuodessa, kun taas hakkuut ovat 4 miljoonaa kuutiota vuodessa. Yli puolet talousmetsien kasvusta menee siis hiilivaraston kasvattamiseen. Metsäkadolla tarkoitetaan tilannetta, jossa hakatun metsän tilalle ei tule uutta metsää. Kato voi syntyä, kun metsä raivataan pelloksi tai kun kaupunkialuetta laajennetaan. Myös laajat avohakkuut ilmasto-oloissa, joissa metsä ei uudistu luontaisesti, voivat johtaa metsäkatoon, ellei uutta metsää istuteta ja hoideta.

Jokainen nuori, joka pääsee kesätyönään metsää istuttamaan, osallistuu ilmastotalkoisiin ja varmistaa osaltaan sitä, että metsämme säilyvät hiilinieluinä. Fossiilisten raaka-aineiden käytön kompensointia metsän istutus ei Suomessa kuitenkaan varsinaisesti ole, sillä kaikki metsät, joissa tehdään uudistushakkuita, joko istutetaan tai uudistetaan luontaisesti joka tapauksessa. Täällä metsän hakkaamatta jättäminen ei myöskään ole fossiilisten raaka-aineiden käyttöä hyödyttävä ilmastoteko. Jokaisesta hakatusta puusta tehdään tuotteita, jotka korvaavat fossiilisia materiaaleja. Tukkiosat jalostetaan sahoilla, kuituosa sellu- ja paperitehtailla ja kaikki muu bioenergiana. Puutalo on metsääkin varmempi hiilivarasto.

Ilmastonmuutos vaikuttaa voimakkaasti pohjoiseen lajistoon. Lapin metsien monimuotoisuuden turvaamisessa avainasemassa on kattava ekologinen verkosto, joka muodostuu laajoista suojelualueista ja talousmetsien erilaisista säästökohteista. Suojelun lisääminen voi toimia päästökompensaationa, jos se kohdentuu muutokselle herkimpien lajien elinympäristöjen turvaamiseen.

Ojitettujen soiden ennallistaminen esimerkiksi riekkosoiaksi parantaa niiden hiilitasetta, kun turpeen hajoaminen estyy ja hiiltä alkaa taas sitoutua turpeeseen. Ennallistamiskohteen valinta on tehtävä harkiten, jottei vahingossa aiheuteta uusilla toimilla lisäpäästöjä. Kunnostusojitusten avulla turvataan puuston kasvua ja samalla korjataan vanhojen ojitusalueiden virheet niin, ettei vesi virtaa ojitusalueilta suoraan vesistöihin. Matkailijan kompensatorahoitusta voitaisiin kohdentaa niille vanhoille ojitusalueille, joita ei tulla kunnostamaan, mutta joiden ojien tukkimisella voitaisiin parantaa jokivesien laatua sekä lajiston suojelua muuttuvissa ilmasto-oloissa.

Ilmastonmuutoksen myötä metsäpalojen ja -tuhojen riski on kasvaa. Kanadan ja USA:n metsäisten lounaisosavaltioiden metsät ovat muuttuneet hiilipäästöiksi, samoin kuin laajasti Venäjän metsät. Miljoonia hehtaareita metsiä palaa vuosittain. Suomessa taimikonhoito, harvennushakkuut, metsätieverkko ja tehokas palontorjunta pitävät tilanteen hallinnassa. Paikallisen VPK:n tukeminen saattaisikin olla paras hiilikompensaatio.

Matkailun hiilikompensaatio on luultavasti tulevaisuutta myös Lapissa. Eri alojen toimijoiden on tehtävä yhteistyötä, jotta löydetään toimivia ratkaisuja kompensaaion kohteiksi. Tarvitsemme toimia, jotka vaikuttavat positiivisesti hiilitaseeseen sekä parantavat Lapin luonnon ja lajiston sopeutumista ilmastossa tapahtuviin muutoksiin.

Kirjoittaja: Kirsi-Marja Korhonen MMT, Aluejohtaja Metsähallitus Metsätalous Oy

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

